

Биз тең мүмкүнчүлүккө жана жакшы келечеккебиз!

№ 8
апрель 2010

МААЛЫМАТ БЮЛЛЕТЕНИ

Бюллетень "КРдагы Мүмкүнчүлүгү чектелген балдарды жана алардын үйбүлөсүн колдоо" ХелсПром долбоорунун алкагында Биг Лотери Фондунун каражатынын эсебинде чыгарылат

Supported by
 The National Lottery®
through the Big Lottery Fund

Мазмуну :

Долбоордун жаңылыктары

- Бөкөнбаев атындагы мектептин волонтерлору «Жүрөктөн жүрөккө» деген акция өткөрүштү
- Майыптуулук маселеси боюнча колдонмо чыгарылды
- Майыптык жашоонун оң тараптарын калыптандыруу боюнча семинарлар
- Өнөктөштүк Бөкөнбаевдеги ата-энелердин өз укуктарына ээ болууга жардам берип жатат

Кыргызстандагы окуялар

- Ата-энелер үчүн адистештирилген курстар
- Динара Сагынбаева: Кыргызстанда бир дагы төрөт үйү сапаттуу периталдык тейлөө көрсөтүү боюнча стандартка жооп бербейт
- Диабет оорусу менен ооруган кишинин жашоо-турмушунун сапатын жакшыртуу боюнча долбоор
- Көз көрбөйт, бирок кол жасайт
- Акыркы троллейбус, мага эшик ач
- Сенсордук бөлмөдөн жашоого жол
- Майыптарга Жардам Берүү Регионалдык Альянсы (РАСИ)
- Кыргызстанда майыптык маселерине арналган 2 веб-сайт ишке киргизилди
- Көзү азиз жана начар көргөн балдарды колдоо боюнча жаңы долбоор

Дүйнөдөгү окуялар

- Мунжу болуп калган бала өз ата-энесинин үйлөнүү үлпөтүндө эң башкы конок болду

Пайдалуу маалымат

- Мамлекеттик социалдык камсыздоо агенствосу социалдык долбоорлорго сынак жарыялады
- Эмчектеги кезинде сүйлөшкөн балдар тез жетилет

Урматтуу коллегалар,
биз Кыргызстандагы майыптык маселелерди чечүүгө катыштыгы бар уюмдар менен жеке адамдарга жаңылыктар түрмөгүн жөнөткөнгө кубанычтабыз. Эгерде жаңылыктарды жана жөнөткөн материалдарды алууну кааласаңыз керектүү катты email ardi.kyrgyzstan@gmail.com электрондук почтага жөнөтүңүз.

Кайрадан басуулар булактары көрсөтүлгөн учурда уруксат берилет, эгерде ал текстте көрсөтүлбөгөн болсо ХелсПром жана Биг Лотери Фондусу материалдарды жайгаштырууга жоопкерчилик албайт жана бюллетенде жайгаштырылган макалалардын авторлорунун көз карашын бөлүшө албайт.

Дарек: Бишкек ш., Көк-Жар кичирайону, үй. 1, ж/п 4, Тел. /факс (0312) 517634, ardi.kyrgyzstan@gmail.com

Добоордун жаңылыктары

Долбоордун өнөктөштөрү балдар менен таза жана коопсуз иш алып баруу алкагында балдарды коргоо саясатын бекитишти жана бардык жооптуу кызматкерлер ага кол коюшту. Бул саясатта балдардын коопсуздугун камсыздоо механизми жазылган, мында мекеменин кызматкерлеринин, аларды ишке жалдоодон баштап, бузуу учурларына чейинки эрежелер каралган. Саясат күндүзгү борборлордун негизги иш кагаздарынын бири болуп саналат.

КР ХелсПром долбоорунун Улуттук координатору Азат Исраилов февраль айынын башында билимин өркүндөтүү үчүн Лондонго окууга барып келди. Бир жумалык окуу учурунда ал Улуу Британиядагы майыптык маселери боюнча иштеген 6 мекеме менен таанышты. Сапар пайдалуу жана жемиштүү болду, айрыкча мультитартиптик мамиле эмне экендигин көрүү, ошондой эле ал кандайча ишке аша тургандыгын түшүнүү, ушундай тейлөөлөрдү ишке ашыргандар, коом жана саясатчылар менен кандай иш алып бара тургандыгы жөнүндө алгачкылардын өз оозунан маалымат алууга (ата-энелердин НПОсу(БӨУ), күндүзгү борборлор жана башка НПО менен таанышуу) мүмкүндүк берди. Ал таанышкан өзгөчө муктаждыктагы балдар үчүн түзүлгөн эки күндүзгү борбор (Мозаик жана Феникс) толугу менен мамлекет тарабынан каржыланып жана ата-энелер менен балдарды тейлөө кызматтары баары тең акысыз жүргүзүлөт экен. Мозаик кээ бир кызматтарга анча чоң эмес акы төлөөнү киргизүү мүмкүндүгүн карап жатыптыр. Феникс борбору биздин министрликтерде колдонууга боло турган көптөгөн пайдалуу маалыматтар менен бөлүштү. Азыркы учурда маалыматтар ата-энелер менен адистер үчүн орус тилине которулуп жатат жана керектүү мамлекеттик мекемелерге жана өнөктөш уюмдарга жиберилет. Акыл-эс өнүгүүсүндө бузулуусу бар балдардын ата-энелеринин «Апс жана Даунз» бейөкмөт уюмдун негиздөөчүлөрү КР иш тажрыйба жана ыкма алмашуу үчүн келүүнү каалагандыгын билдиришти.

Улуу Британияда, ХелсПром Беловодскийдеги психоневрологиялык интернаттагы балдар үчүн эки жыл катары менен жайкы эс алуу уюштуруп жатат. Бул жылы жайкы эс алууга Беловодск интернатынан 33 бала жана 4 кызматкер «Маяк» лагерине барышат. ХелсПромдун өкүлдөрү администрациядан, көлгө физикалык бузулуусу эң оор балдарды да алып баруусун суранды.

www.kelechek.kg веб-сайтындагы Сүрөт Галереясында жаңы «Доступная столица» деген тема пайда болду, анда мүмкүнчүлүгү чектелген чоң адамдар же балдар эле эмес, боюнда бар же кичинекей бөпөсү бар энелер, карыялар жана оорукчан адамдар кирүүгө кудурети жетпеген, коомдук жана жеке уюмдардагы жайларды жана имараттарды чагылдырган сүрөттөр жайгаштырылган. Веб-сайтка жайгаштыруу үчүн аты жөнү белгиленген сүрөтчүлөрдүн, жайлар так көрсөтүлүп тартылган жаңы сүрттөрү info@kelechek.kg электрондук почта аркылуу жөнөтүлүүсү кубануу менен күтүлөт.

ХелсПром АРДИ жана «Назик Кыз» бейөкмөт уюму менен биргеликте быйылкы жазда №1 төрөт үйүнүн кызматкерлерине жана Бишкек Медициналык Колледжинин студенттерине майыптыктын оң жактарын калыптандыруу жөнүндө семинар өткөрүштү. Семинарды мүмкүнчүлүгү чектелген кыздардын «Назик Кыз» уюмунун жетекчиси Укей Мураталиева алып барды. Өткөрүлгөн 2 семинарга 42 киши катышты жана катышуучулардын маалымдуулугун жогорулатуу, алардын көз карашын өзгөртүү жана ушундай семинарлардын быйылкы жылы да уланылышы багытында жыйынтыктар оң болду (төмөндө төрөт үйүндөгү семинар жөнүндө кенен тааныша аласыздар).

ХелсПромдун өкүлдөрү долбоордун өнүгүшү менен таанышуу, долбоордун кызматкерлери менен жолугуу жана үчүнчү долбоордук жылга карата пландарды талкуулоо үчүн Кыргызстанга 2010-жылдын май айында келүүнү пландаштырып жатышат.

Бөкөнбаев атындагы мектептин волонтерлору «Жүрөктөн жүрөккө» деген акциясын өткөрүштү

ХелсПром долбоорунун алкагында мүмкүнчүлүгү чектелген балдарды социалдаштыруу үчүн Бөкөнбаев атындагы мектепте «Жүрөктөн жүрөккө» акциясы өткөрүлдү. Борбордун балдары жөнүндө маалымат тактасы уюштурулду. Мүмкүнчүлүгү чектелген балдар менен мектептин окуучулары таанышып, жалпы мектептик жыйын өткөрүлдү. Анда борбордун иш аракеттери жөнүндө жана биздин балдар жөнүндө айтып беришти.

Башталгыч класстардын окуучулары жооп кайтарып оюнчук жыйнап жана акча каражат топтоп үн кошушту. Бул акция эки жумага созулду.

19-апрелде мектеп окуучулары кичинекей концерт

жана балдар үчүн спектакль даярдашты. Күндүзгү борборго келгендерге жакшы каалоолорду жана жолдонмо сөздөрдү айтуу менен «Куч бирдикте» деп аталган концерт жана спектакль тартуулашты. Балдар менен жакындан таанышып, борбор менен андан ары кызматташууну каалоорун билдиришти. Борборго 869 сом акчалай каражат жана ар түрдүү оюнчуктар менен китептер өткөрүлүп берилди. Кызматкерлер менен балдар көрсөтүлгөн жардамга гана ыраазычылыгын билдирбестен, андан көбүрөөк деңгээлде кадимки балдар, өзгөчө муктаждыктагы балдарга көңүл бургандыгына ыраазы экендигин билдиришти. Колдоо көрсөткөндүктөрү үчүн Бөкөнбаев атындагы орто мектептин бардык окуучуларына, мектептин жетекчилигине жана мугалимдерге чоң рахмат. Айрыкча борбордун волонтерлору Асланова Айзат менен Рыспеков Акнурга, алардын демилгеси жана активдүүлүгү үчүн алкыш айтаар элек.

Майыптуулук маселеси боюнча колдонмо чыгарылды

Кыргызстанда 1500 даана «Майыптуулук маселеси боюнча колдонмо» чыгарылды. Бул колдонмону П. Трапман жазган, ал киши өзгөчө муктаждыгы бар балдардын ата-энелери менен иштеген, анын бул басылмасын ЭвриЧайлд менен ХелсПромдун биргелешкен долбоорунун аркасында Биг Лотери Фондусунун каражатынын эсебинен чыгарууга мүмкүн болду. Чектелген тиражга карабай, колдонмо бардык региондорго жөнөтүлөт.

Аталган колдонмо балдардын ата-энелери үчүн, ошондой эле мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар жана алар менен иштешкен ар түрдүү адистер үчүн иштелип чыккан. Баарыдан мурда, мында өзгөчө муктаждыктагы балдардын ата-энелерин колдоо жана кеңеш берүү үчүн маалыматтар топтолгон, мына

ошондой эле аталган проблемалар жөнүндө билүү зарыл болгон же билүүнү каалаган майыптуулук боюнча иштеген уюмдар менен жарандарга жана башка коомдун мүчөлөрүнө үчүн пайдалуу. Колдонмо колдонууга жеңил жана аткарууга мүмкүн болуп иштелген.

«Биг Лотери Фондусунун каржылоосу менен чыгарылган аталган басылма ата-энелер менен адистердин маалыматтуулугуна аз да болсо өз салымын кошот деп үмүттөнөбүз. Кыргызстанда чындыгында керектүү адабияттар орус тилинде жок эсе; эгерде орус тилиндеги адистештирилген адабияттарды кээ бир ата-энелер Россиядан заказ менен ала алатурган болсо, ал эми кыргыз тилинде болсо, өлкө көз карандысыздык алгандан бери таптакыр чыкпай калды. Бишкектеги АРДИнин Бөкөнбаев айлындагы "Шоола Кол" бирикмелеринин ата-энелери арасында жүргүзгөн сурамжылоолору муну тастыктады. Кээ бир ата-энелер жөнөкөй маалыматтарды билбегендиктен, балдар менен туура иш алып барууну билишпейт. Өнөктөштөр менен бир канча башка басылмаларды чыгаруу каралып жатат, бирок бул багытта балдардын өнүгүүсүн ата-энелер колдоосу үчүн, мамлекеттин тийиштүү бутактарынын олуттуу колдоосу зарыл», - деп билдирди ХелсПром долбоорунун улуттук координатору А. Исраилов.

Майыптык жашоонун оң тараптарын калыптандыруу боюнча семинарлар

Бишкек шаарындагы АРДИ жана «Назик Кыз» коомдук бирикмеси 18-мартта № 1 төрөт үйүнүн дарыгерлери менен кезектеги биргелешкен семинарын өткөрүштү. Биг Лотери Фондусунун каражатынын эсебинен ХелсПром долбоорунун алкагында өткөрүлгөн семинардын максаты Ассоциациянын ишмердиги жана майыптыгы бар белгилүү инсандар жөнүндө айтып берүү болгон. Бул семинарга 13 гинеколог-дарыгерлер катышты.

Өткөн жылдын ноябрь айындагы биринчи семинарда «Назик Кыздын» тренери Укей Мураталиева майыптыктын социалдык модели жөнүндө айтып берди, ал семинарда катышуучулар –майыптык өкүм эмес, ал дененин абалы экендиги жөнүндө, чыныгы тоскоолдуктар жана чектөөлөр коом менен мамлекет тарабынан түзүлөөрүн билишти. Бул жолу, бет ачаарда катышуучулар АРДИ эмне иш аткараары жөнүндө, ошондой эле төрөт үйү менен Ассоциация өзгөчө муктаждыктагы балдар төрөлгөн учурда ата-энесине биргеликте жардам бере ала тургандыгы жөнүндө билишти. Семинардын экинчи бөлүгүндө дарыгерлер үчүн ачылыш болду, анда майыптыгы бар улуу инсандар жөнүндө айтып беришти, алардын ичинде улуу аскер башчы Юлиус Цезарь (талма оорусу), белгилүү жомокчу Ганс Андерсен жана телефонду ойлоп тапкан Александр Белл (дислексия), астрофизик окумуштуу, Ааламдагы кара жыртыктарды ачкан Стивен Хокинг (толук шал оорусу) жана башкалар. Бетачаар бүткөндөн кийин достук пикир алмашуу болуп, дарыгерлер өзгөчө муктаждыктагы балдар жана алардын ата-энелерине психологиялык жактан кандайча жардам берүү жана ушул багытта иштеп жаткан уюмдар жөнүндө маалымат берүү жөнүндө көп нерселерди билүүнү каалагандыгын жашырышкан жок.

- Өзгөчө муктаждыктагы бала төрөлгөндө кээ бир ата-энелер муну психологиялык жактан оор кабыл алышат, мына ошондуктан ата-энелерге жөн эле чындыкты айтып тим болбоо керек, эгерде биз муну жасалгалап жалган үмүттөргө үмүттөндүрсөк, ата-энелер кайра келип бизден сурашат. Мына ошондуктан, өзгөчө муктаждыктагы бала төрөлөөрү менен алардын ата-энелери менен соцкызматкерлер жана ата-энелер бирикмелеринин өкүлдөрү иш алып барса абдан жакшы болоор эле. Бул дарыгерлерге абдан чоң колдоо болот эле. Дарыгерлер, соцкызматкерлер жана ата-энелер бирикмелери жалпы пайда үчүн бирге иш алып барыш керек, -деп семинарга катышкан дарыгерлердин бирөө белгилеп кетти.

- Биз бул жакка кайра келгенде, бизди кучак жайып тосуп алганга зор кубанычтабыз. Биз бул жерге өткөн күн жөнүндө айтыш үчүн келген жокпуз, биз мында бүгүнкү күн жана келечек жөнүндө сүйлөшкөнү келдик. Биз бул жолу төрөт үйүнүн дарыгерлери менен жолдоштук жумушчу мамиле түзүп, ата-энелер менен балдарга биргелешип жардам берүү жөнүндө сүйлөшкөнү келдик. Так эле биринчи бир нече жыл ичинде баланын жетилишине жардам берүүгө жана ата-энелерди колдоого чоң мүмкүнчүлүк бар, о. э. , биздин буклеттер жана маалымат материалдар бул багытта дарыгерлерге жана ата-энелерге жардам берет деген үмүттөбүз, -деп айтты Тамара Балкибекова, Бишкек шаарындагы Майып Балдардын Ата-энелери Ассоциациясынын өкүлү.

Өнөктөштүк Бөкөнбаевдеги ата-энелердин өз укуктарына ээ болууга жардам берип жатат

Мүмкүнчүлүгү чектелген 35 баланын ата-энелери биздин уюмга («Шоола Колго») укук боюнча билим берүү тренингин өткөрүүнү суранышкан. Бул өтүнүч, буга чейин административдик тажрыйбада болуп келген ата-энелердин жана балдардын укуктары бийлик төбөлдөрү тарабынан бузулуп келгендигине байланыштуу болду. Ушундай учурларда алар өздөрүн кандай коргоону билишпейт.

16 -март 2010-жылы тренингде Бөкөнбаево айлында «Шоола Кол» күндүзгү борборунда ата-энелер адам укугу боюнча эдвокасинин негизинде билим алышты. Алар КР Конституциясы, «Ден-соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген жарандардын укуктары жана гарантиялары жөнүндөгү» КР Мыйзамы боюнча билим алышты. Ушул эле тренингде МСЭКтен өтүү жана балдарга пособия алуу учурундагы коррупция маселеси талкууланды. Бөкөнбаево айлындагы Кыргыз почтасынын почта кызматкерлеринин мыйзамсыз аракеттери боюнча эдвокаси кампаниясынын стратегиясы жана тактикасы иштелип чыкты. Почтанын башкармасына кат жазышты. Андан кийин эртеси алар менен жолугушуу өткөрүлдү, анын жыйынтыгында почта кызматкери мындан ары пособия таратып жаткан учурда ата-энелерге эски гезит жана откыткаларды сатып алууну зордой тургандыгына сөз берди.

Мыйзамдарды билүү жана аларды колдоно билүү, ошондой эле, мүмкүнчүлүгү чектелген балдардын ата-энелерин өз укуктарын коргоого мобилизациялоо өздөрүнүн абалдарын иш жүзүндө жакшыртуу мүмкүндүгүнө үйрөтөт. Биринчи жеңиш аларга ишеним жана үмүт берди, алар өздөрүн өзгөртүү менен – дүйнөнү өзгөртө алат!

Ата-энелер үчүн адистештирилген курстар

Бишкек шаарындагы Майып-Балдардын Ата-энелери Ассоциациясы биринчи жолу Кыргызстанда ата-энелер үчүн адистештирилген курстар өткөрүштү.

Кыргызстанда биринчи жолу майып-балдардын ата-энелери Ассоциациясы 10- марттан 17- апрелге чейин Кросслинк Девелопмент кайрымдуулук фондусунун колдоосу менен балдардын эрте жетилиши боюнча кыска мөөнөттөгү алты жумалык курсту өткөрдү. Окууга өзгөчө муктаждыктагы 6 баланын ата-энеси катышат. Курсту алып баруучу АКШдан келген атайын педагог Сюзан болду. Анын өзгөчө муктаждыктагы балдар менен иштөөдө тийиштүү билими жана өтө чоң тажрыйбасы бар.

Окуу учурунда ата-энелер майыптыктын себеби жана ага карата мамиле жөнүндө билишет, өз балдарына жардам берүүнү, алардын өнүгүүсү үчүн бир максаттуу иш алып барууну үйрөнүшөт, билим берүүнүн мектепке чейинки жана мектеп мекемелерине кирүүгө социализациядан жана даярдыктан өтүшөт, албетте АРДИнин салты боюнча алар башка ата-энелер менен алган билими жөнүндө ой бөлүшүшөт.

Курс бүткөндөн кийин 2-3 ата-энени өз балдарынын (0 жаштан 6 жашка чейин) эрте жетилишин каалаган башка ата-энелерди, үйүндө окуутуга тартуу күтүлөт.

Динара Сагынбаева: Кыргызстанда бир дагы төрөт үйү сапаттуу периталдык тейлөө көрсөтүү боюнча стандартка жооп бербейт

«Кыргызстанда бир дагы төрөт үйү сапаттуу периталдык тейлөө көрсөтүү боюнча стандартка жооп бербейт», -деп билдирди Саламаттыкты Сактоо Министирлигинин коллегиясында медициналык жардам көрсөтүүнү уюштуруу Башкармасынын начальниги Динара Сагынбаева

Анын сөзү боюнча өлкөдө төрөткө жардам берүү мекемелеринин материалдык-техникалык базасы начар. Бардык курулган ооруканалардын үчтөн эки бөлүгү мындан 25 жыл мурун курулган жана авариялык абалда турат. Атап айтканда, алардын төрттөн бир бөлүгүн сүрдүрүп таштоого туура келет. «Айылдык төрөт үйлөрүндө жөнөкөй шарттар- суу, жылуулук жана канализация деген жок», -деп айтты Динара Сагынбаева.

Булагы: ИА «24. kg»

Диабет оорусу менен ооруган кишинин жашоо-турмушунун сапатын жакшыртуу боюнча долбоор

Кыргызстанда диабет оорусу менен ооруган кишинин жашоо-турмушунун сапатын жакшыртуу боюнча жаңы долбоор ишке киришти. Уюштуруучулардын белгилегенине караганда, долбоордун максаты оорунун алдын алуу, диабет менен ооругандардын жашоо-турмушун жакшыртуу, бул оору менен ооруган адамдардын укугун коргоо жана илгерилетүү.

Долбоор Бишкек шаарында, Чүй, Ыссык-Көл жана Баткен областарында ишке ашат. Аны аткаруучулар Кыргызстандагы Диабетикалык ассоциациясы Даниялык чиркөөлүк жардам өнөктөштүгү менен биргеликте, карыялардын Ресурстук борбору, HelpAge International жана АДРА Кыргызстан деген уюмдардын өнөктөштүгү менен жүргүзүлөт. Долбоорду каржылоону Бүткүл Дүйнөлүк диабетикалык фондусу жана Даниянын тышкы иштер Министирлиги колдойт. Булагы: ИА «24. kg»

Көз көрбөйт, бирок кол жасайт

“Феномен” коомдук фондусуна опекага алынган көрүүдө майыптыгы бар адамдар ушалоочу деген сертификат алышты.

- Азыр дени сак адамдын жумушка орношу кыйынчылыкты туудурат, ал эми майыптарды айтпай эле коёлу, - деп айтат “Феномен” коомдук фондусунун президенти Искендер Султаналиев. - Ооба, аларга атайын билим алуу – чоң маселе. Биздин балдарды ушалоочу адистигине үйрөтүүнү ишкерлер менен келишүүгө жетиштик.

Өткөн жылдын июнь айында Искендер опекага алган сегиз кишини даярдоого долбоор түзүп, аны эмгек, жайгаштыруу жана миграция Министрлигинин шаардык башкармасына берди. Фонддун сунушу жарым жыл каралып, акыр-аягында оң жооп алынды. Борбордогу сулуулук салондорунун биринин мүдүрү коомдун мүчөлөрүнө жардам берүүгө даяр экендигин билдирди. көзү азиздерди окутууда тажрыйбасы бар адис да табылды.

Студенттер «иш тажрыйбадан» өтүү үчүн сулуулук салонунда бир нече бөлмөлөр жасалганды.

- Бул бизге жакшы мүмкүндүк, - деп айтты окуучулардын бири Екатерина. - Биз эми өз алдыбызча нан таап жей алабыз жана эч кимге көз каранды болбойбуз.

Жакында кыздар үйдө массаж салонун ачуу үчүн укук берүүчү сертификат алышты.

- Биздин фондго ушундай курстарды өткөрүүнү суранышып майыптар кайрылып жатышат. Бир нече күндүн ичинде 14 кишиден турган топ пайда болду. Жакшы да салондун мүдүрү Ирина Кириченко андан ары кызматташууга даярдыгын билдирди. Андан да, ал кулагы начар уккан кишилердин ичинен чачтарачтарды даярдоого топ түзүүнү сунуштады.

Сергей ШВЕЦ, Сергей МЕДВЕДЕВдин фото-сүрөттөрү. «Вечерний Бишкек»

Акыркы троллейбус, мага эшик ач

«Коомдук жайларда адамдар майыптык коляскалар менен көп эле жолугабы? Мен ойлоймун анчалык көп эмес. Биз дайыма шаар мүмкүнчүлүгү чектелген адамдарга кол жеткис деп айтып келебиз. Алардын көпчүлүгү үйдө төрт дубалдын ичинде отурууга аргасыз. Алар сыртка чыгууну каалашпайт, анткени аларга жардам суроого туура келгенде, өздөрүн күнөөлүдөй сезишет.», - деп айтат Айнура Телеушева, «Троллейбустар бардыгы үчүн! Кол жетээр коомдук унаа» деген акциянын катышуучусу.

Анын сөзү боюнча ал мындан 3 жыл мурда автоавариянын кесепетинен майыптык коляскада отуруп калган. Айнура азыр 28 жашта. «Мен коомдук унааларды колдонбойм деле, анткени менин өзүмдүн автоунаам бар. Бирок, мындай унаалар муктаждыктагылардын баарында эле боло бербейт. Мына ошондуктан мен ушундай адамдарды колдоону чечтим», - дейт ал.

Акцияны уюштургандардын оюу боюнча коляскадагы адамды троллейбуска чыгууга аялдамадагы унаа күтүп турган адамдар жардам бериши зарыл болчу. 2009-жылы шаардын мэриясы шаардыктарга «жаңы

заманбап троллейбусту, мүмкүнчүлүгү чектелген жарандар да чыга ала турган троллейбусту белек кылган», ал чынында эле ошондойбу, мына ошону текшерүүгө учур жетти.

Мына, биринчи троллейбус келди, бирок Айнурога эч ким жардам берген жок. Муну волонтер өзү аткарууга тура келди. Троллейбустун ичинде майыптык колясканы коюуга ылайыктуу жай табуу оңойго турган жок. Мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар үчүн атайын жайды жөнөкөй жүргүнчүлөр ээлеп алган жана бул эле эмес алар бошотууну ойлошкон да жок. «Тегеректегилер майыптык коляскадагы адамдарга ар түрдүү карашат, Кээ бирөө жаны менен жардам берүүгө даяр, кээ бирөө ачык эле өзүнүн нааразы экендигин билдиришип, кокусунан же ачык эле абайлабай сөз менен көңүл оорутат, - деп айтып берди Айнуро. – Мурда шаарда коляскачандарга ылайык деген акциялар өткөрүлгөн. Майыптык коляска менен имараттарга кирүүгө мүмкүнбү, ушул текшерилген, жыйынтыгында таптакыр мүмкүн эмес болуп чыкты. Пандустар жок, ал жасалган жерлерде өтө айдөш, кармагычсыз же бирөөнүн жардамысыз көтөрүлө албайсың».

Кийинки троллейбус келди, аялдамадан алыс токтоду. Жакын келүүнү өтүнгөндө айдоочу коляскадагы адамды көрүп тезирээк айдап кетүүгө шашты.

«Мен мындай окуяларга, айдоочу менен майыптын ортосундагы мамилеге көп жолу күбө болдум, айдоочулардын үстүнөн арызданып көп мекемелердин эшигин кактым, аларды кийин жумушунан алып таштады, - деп айтып берди Зейнеп Дыйканбаева. - Мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар башка адамдардай эле тең укукка ээ. Бирок көпчүлүк учурда көптөгөн майыптар жана алардын ата-энелери өз укуктарын билишпейт жана өздөрүнө карата болгон дискриминацияга чыдашат. Өз укугуң тепселенип жатканын көрүп тынч отура берүү болбойт. Күрөшүү керек».

Зейнеп белгилегендей акция учурунда жүргүнчүлөр мүмкүнчүлүгү чектелген адамдарга ар түрдүү мамиледе болушту. Кээ бирлери көңүл кош эч нерсе сезбегендей болушту, кимдир бирөө троллейбуска чыгууга жана отурууга жардам беришти. «Бир аял өздүк атайын автобусту колдонууну өкүмдүү айтты. Кимдир бирөө кыйкырык-чуу салды. Бирок мунун баары бизге абдан жакты, анткени, бул көңүл кош эместикти көрсөтүп, абалдын өзгөрөөрүн үмүттөндүрөт, «суу ташты жылмалайт деп бекеринен айтылбаса керек,» - деп айтат Зейнеп.

«Коомдук унааларда жүргөндө, коляскачылардын кала берсе, жаңы троллейбуста да тепкичсиз чыга албай тургандыгын көрдүк», - деп акциянын катышуучулары жыйынтыкка келишти.

Майыптык коляскадагы адамга троллейбуска чыгууга бир нече эркек адамдардын жардамы керектелет. «Коляскада баласы бар эне мындай абалда эмне кылышы керек? Коляска үчүн коомдук унааларда жетишээрлик жай бар, бирок ал жайларды көбүн эсе башка жүргүнчүлөр ээлеп алышат, коопсуздук үчүн кармагыч, кемерлер жок. Азиз адамдарды коштоп жүрүүчү үн кошуу, кулагы укпаган адамдар үчүн көрүү белгилери жок,» - деп жыйынтыкташты акцияга катышкандар.

– Мүмкүнчүлүгү чектелген гана адамдар бул маселерди көтөрбөшү керек, анткени, мындай ылайыкташкан унаалар, ал майып болобу, карыя болобу же бөпөсү менен эне болобу ар бир адамга зарыл.

Булагы : ИА «24. kg», Элиза БОТАЛИЕВА

Сенсордук бөлмөдөн жашоого жол

Бишкектеги шаардык реабилитациялык борбор күнүгө 70ке жакын баланы тейлейт, ал борбор «АУБ-Благотворительность» фондусунан сенсордук атайын жабдылган бөлмө алды. Эми анын кичинекей келип кетүүчүлөрүнө кызыктуураак болуп калды. Балдар космикалык бөлмөгө ээ, анда «саманчынын жолу» менен –жылдыздар килемчесине өтүүгө болот. Жалбырак-креслодо отуруп, салмаксыздыкты сезип шалдыроо менен Күн системасы жөнүндө кино көрүп отурууга мүмкүн. Айрыкча балдар трубкалардан ар түрдүү нерселерди токуганда ырахат алышат. Эң акырында, седептелген шарчалар толтурулган бассейнге түшүшөт.

Булагы : ИА «24. kg» (кыскартылган)

Майыптарга Жардам Берүү Регионалдык Альянсы (РАСИ)

Түштүк жергесинде «Майыптарга Жардам Берүү Регионалдык Альянсы» деген юридикалык жарандардын Биримдиги түзүлгөн. Альянсты Түзүүчүлөр: ОБФ «Луч Лотоса», ОБФ «Благодать», ОФ «Антикризис», ОБФ «Рема», ОФ «Луч солнца» деген уюмдар

Аткаруучу иши: мүмкүнчүлүгү чектелген адамдар үчүн тең укуктуу жана мүмкүндүктү камсыздоо, Кыргыз Республикасынын Конституциясында, Эл аралык Конвенция и Пактыларда каралган экономикалык, саясий жана башка укуктар менен эркиндиктерди ишке ашыруу. РАСИнин Башкаруу төрагасы болуп үч жылдык мөөнөт менен Саиев Болуш шайланган. Альянстын эшиги, бардык юридикалык жана ошондой эле физикалык жарандарга кызматташууга жана тажрыйба алмашууга ачык.

Координаттары: 723500, Кыргыз Республикасы, Ош ш. , Курманжан Датка к-сү, н/ж, «Сулайман тоо» музей-комплексинин имаратында. Телефондор: (03222)7-60-75, (0555)049-803.

E-mail: bolush@inbox.ru; bolus1649@gmail.com

Кыргызстанда майыптык маселерине арналган 2 веб-сайт ишке киргизилди

Кыргызстанда майыптык маселерине арналган 2 веб-сайт - www.disability.kg жана <http://fenomen.go.kg>. - ишке киргизилди. Биринчи сайт ден-соолугунун мүмкүнчүлүгү чектелген жарандар үчүн маалыматтык аянт деп аталып, анын жардамы менен ишмердиги мүмкүнчүлүгү чектелген жарандарга багытталган же аны менен байланышкан уюмдар же инсандар өзү жөнүндө билдире алышат. Андан тышкары, бул жерде жаштар үчүн кандайдыр маалыматтар же кандайдыр бир маселелердин чечилиши жөнүндө пикир алмашуучу форум түзүлгөн.

«Феномен» коомдук фондусунун - <http://fenomen.go.kg> сайтында- уюштуруучулар кабарлагандай, «мүмкүнчүлүгү чектелген жарандар, алардын бир туугандары, достору жана коллегалары үчүн түзүлгөн. Бул жерде мүмкүнчүлүгү чектелген жарандарга байланыштуу маселелер жөнүндө көптөгөн кызыктуу жана пайдалуу маалыматтарды табасыз. Негизинен сайт көзү көрбөгөн жана кулагы укпаган жарандарга багышталган. Бирок, бул башка майыптыгы бар адамдар үчүн эч нерсе жок дегенди билдирбейт. Буга карама-каршы, алар да көптөгөн пайдалуу маалыматтарды таба алышат жана жашоодогу өз пландарын кайрадан карып чыгуусуна жардам берет. Бекеринен, «Кылым боюу жаша да, кылым боюу үйрөн», -деп айтылбаса керек». ЛсОВдун достору, бир туугандары жана коллегалары биздин сайттан ушундай категориядагы майыптарга кандайча жардам берүү жөнүндө биле ала тургандыгына терең ишенебиз. Анткени, биз көп эле күбө болгондой, майыптыгы жок адамдар көзү көрбөгөн адамга кандай жолдон өтүүгө жардам берүүнү, аны шаар жана айыл жеринде коштоону, ага тамак жасоого жана аны ичүүгө жардам бергенди билбейт, ж. б. , ж. у. Сайтта инсандын өзү жетилүүсү үчүн, адамдар «оң тараптуу ойлоону» иштеп чыгуу боюнча курстар жайгаштырылган. Ойлойбуз, алар мүмкүнчүлүгү чектелген жарандар үчүн пайдалуу. Керектүү сылкаркаларга сөзсүз кирүүңөрдү сунуштайбыз. Сак-саламат болуңуздар.»

Көзү азиз жана начар көргөн балдарды колдоо боюнча жаңы долбоор

Кыргызстандагы көзү азиз жана начар көргөн балдардын Республикалык мектеп-интернатын колдоо боюнча жаңы долбоор ишке киришип жатат. Бул жөнүндө долбоордун уюштуруучусу Бишкектеги Ротари Клубу билдирди. Анын билдирүүсү боюнча, азыркы учурда интернатта бардык республикадан келген 190 бала жашап жана окуп жатышат. Бишкектеги үч офтальмологиялык клиниканын базасында 40 балага акысыз операция жасалат.

Андан тышкары, уюштуруучулар белгилегендей, долбоордун экинчи компоненти болуп окуу жайын атайын жабдуулар менен жаңыртуу эсептелет. «Көзү азиз балдарды окутуу процессинде окуу куралдарына жана материалдарына орчундуу орун берилет. Окуу жылы ичинде алар Брайл тамгалары бар китептерди жана ага тийиштүү материалдарды колдонушат. Көзү азиз жана начар көргөн балдардын билим алуу сапатын жана жашоо шартын жогорулатуу үчүн Бишкектеги Ротари Клубу Брайл тамгалары бар окуу куралдардын тиражын көбөйтүү максатында принтер сатып берүүнү, атайын прибору жана грифели бар жардамчы программа боюнча окуу материалдары менен камсыздоону пландаштырып жатышат», -деп айтылат билдирүүдө. Долбоордун жалпы суммасы \$30 миң доллардан жогоруу.

Булагы : ИА «24. kg» (кыск.)

Мунжу болуп калган бала өз ата-энесинин үйлөнүү үлпөтүндө эң башкы конок болду

Улуу Британиялык Саманта жана Адам Слек деген жаш ата-эне таңкалаарлыктай өмүр аябагандыкты жана сүйүүнү көрсөтүштү. 24-жаштагы Саманта менен 21- жаштагы Адамдын үйлөнүү үлпөтүндөгү эң башкы коногу, жакында жасалган кол менен бутка ээ болуп бул салтанатка катышууга мүмкүндүк алган, алардын төрт жаштагы уулу Харли Слек болду. Саманта менен Адам 2008-жылы декабрь айында никеге туруу керек эле, бирок бул үлпөттү кийинкиге калтырууга мажбур болушту, анткени алардын бөпөсү, кичинекей Харли ооруп калды.

Бөбөк менингит В менен ооруп, 2009-жылы 8 ай ичи Royal Manchester Children's Hospital ооруканасында жатты. Бактериалдык менингит, башка жалпы вирустук ооруларга караганда алда канча коркунучтуу жана мээнин бузулуусуна жол бербөө үчүн токтоосуз дарылоону талап кылат. Ооруканага келгенде Харлинин жүрөгү үч жолу токтоп калды, баланы сактап калуу үчүн колун, бутун кесүүгө туура келди. Анын денесинде бир гана ачык жаракат калды, анткени кан айлануу таптакыр токтоп калган эле. Жыйынтыгында сепсиз башталды.

Анын атасы Адам мындай деп эске түшүрөт: «Харли ушунчалык начар абалда болду, биз аны өлөт деп ойлогонбуз, бирок ал баарыбызга жашоо үчүн кандай күрөшүү керек экендигин көрсөттү». Харли

ооруканадан чыккандан кийин, анын ата-энеси, жана эки жашар иниси Тайлер атайын адаптацияланган Cheadle Heath деген үйгө көчүп барышты. Ал жакта бүт үй-бүлөөсү менен Рождествону белгилеп жана никеге туруу үлпөтүн салтанаттуу белгилөөнү чечишти. Бул салтанатта Харлиге өзгөчө орун бөлүнгөн.

Бөбөк алтарга майыптык кресло менен келип, ата-энесине баркыт балышчадагы шакектерди сунду. Андан кийин ал өйдө туруп жакында жасалган протез буттары менен бир нече кадам таштады. Жаш ата-эненин, өзүнүн кичинекей майып уулуна болгон сүйүүсү жана берилгендиги Улуу Британияда өтө чоң пикир жаратты. Бардык каалаган адамдар, балдардын заманбап протездерин сатып алуу үчүн акча каражаттарын салууга атайын фонд түзүлдү. Слектердин үй-бүлөөсүн колдоочу топко Facebookтун социалдык тармагына 20миң кишиден ашык адамдар киришти. Булагы: [www. ampgirl. su](http://www.ampgirl.su)

Мамлекеттик социалдык камсыздоо агенствосу социалдык долбоорлорго сынак жарыялайды

Кыргыз Республикасынын «Мамлекеттик социалдык буюртма жөнүндө» мыйзамын жүзөгө ашыруу максатында ГАСО «Мүмкүнчүлүгү чектелген жарандардын реабилитациялык мүмкүндүгүнүн жана тейлөөсүнүн өнүгүшү үчүн» деген темада социалдык долбоорлорго сынак жарыялайт.

Сынактын катышуучулары: Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына ылайык каттоодон өткөн коммерциялык эмес уюм болушу керек; өздүк банктык эсеби болуш керек; сынак жарыяланган чөйрөдө бир жылдан кем эмес иш тажрыйбасы болушу керек.

Бир нече уюмдар келишим негизинде жалпы долбоордук топ түзүп жана жалпы долбоордук сунуш киргизсе болот. Долбоорду ишке ашыруу мөөнөтү бир жыл. Долбоорлор каржылоо жана кайрымдуулук жардамдарды карабайт. Долбоордук сунуштар арыздардын атайы бекитилген формасына толтурулушу зарыл. Бардык маалыматтар жана арыздардын атайы бекитилген формасын төмөнкү даректен алса болот: Бишкек ш. , Тыныстанов к-сү 215, 104- каб. , же [www. misp. kg](http://www.misp.kg) сайты.

Суралган каражаттын суммасы 200 000 сомдон ашпоо керек. Долбоордук сунуштар 2010-жылдын 1-апрелинен 15 –майына 17:00 саатка чейин кабыл алынат. Дареги: Бишкек ш., Тыныстанов к-сү, 215, 104-каб. Телефон боюнча тактамалар: 62-45-01 номери аркылуу алынат.

Эмчектеги кезинде сүйлөшкөн балдар тез жетилет

Эгерде үч айлык бөбөк менен сүйлөшсө, бөбөк сөздөрдү ажырата билип жана тезирээк жетилет, - «Здоровье» порталы билдиргендей, америкалык окумуштуулар, атайын изилдөөлөрдөн кийин, ушундай жыйынтыкка келишти. Балдар сүйлөөгө чейинки узак мезгилде эле, алардын баш-мээсинин өнүгүшүндө сөз чоң роль ойноорун Түндүк-Батыш университетинин (АКШ) психологдорунун изилдөөлөрү көрсөтүп жатат.

Үч жаштагы 50 балага балык тартылган сүрөттү көрсөтүшкөн. Бир топтогу балдарга ар бирине бул сүрөт боюнча түшүндүрүү беришкен, мисалы, «Карачы, бул тунец». -деп. Башкаларга сөздөрдү тон жагынан да узактыгы жагынан да, ойлонулган фразадан айырмаланбаган үндөр менен алмаштырышкан. Андан кийин балдарга ошол эле балык менен динозавр тартылган сүрөттөрдү көрсөтүшкөн жана алардын кабыл алуу реакциясына байкоо жүргүзүшкөн. Балыктарды динозаврлардан, сүрөттү сөз менен түшүндүргөн топтогу балдар жакшы айрып алышкан.

Окмуштуулар бул жышаанды чөйрөдөгү объектилерди категория боюнча бөлүштүрүү көнүгүүсү деп эсептешет. «Адамдын речи бөбөктөрдүн көңүлүн айлана чөйрөдөгү предметтерге буруп, алардын ойлоо мүмкүнчүлүгүн өнүктүрүүгө түрткү берет, » -деп жыйынтыкташат психологдор.

Эске салабыз, мурда билдирилгендей жети айлык бөбөктөр адам речинин сезимталдык боёкторун, дээрлик өз ата-энелириндей сезишет. Ал эми төрт айга чейин алар үчүн башка бардык тыкылдоолор, чурулдоолор жана башка үндүк дүүлүктүрүүлөргө караганда адам үндөрү маанилүү эмес.

Али сүйлөй электе, бөбөктөр ата-энелеринин үндөрүн жана башка адамдардын үндөрүн айрымалай алышат. Каардуу кысым же кубанычтуу үн чыгаруу, эриктирме кептен көрө көбүрөөк үн кошууга чакырат.

Жети айлык бөбөктүн баш мээсинде, канчалык сезимталдуу сүйлөсө, ошол көбүрөөк үн кошууга чакыраы белгилүү. Бөбөктүн көңүлүн каардуу же бактылуу үндөр биринчи иретте бурат. Муну окмуштуулар, айлана-чөйрөдөн берилүүчү маалыматтардын чоң агымынын маанилүүлүгүнө карай жайгаштырууга мүмкүндүк берген- фундаменталдык механизм деп болжолот

Булагы: ИА КАБАР